

1. Bevezetés

A XXI. században igen megnőtt az információ szerepe a társadalomban. Értékessé vált az információ megszerzésének képessége. Mindennapjainkban munkánk elvégzéséhez szükséges megszereznünk ezeket az információkat, így azután az informatika által nyújtott lehetőségek teljesen beépülnek hétköznapjainkba. A számítógép, a mobiltelefon mellett más intelligens eszközök is megjelennek, amelyek befolyásolják életünket. Fontos kihasználnunk ezeket az új eszközöket, mert csak így élvezhetjük az új információs társadalom lehetőségeit.

Az információs társadalom kihat életünk minden területére. Nem csak a gazdaságot érinti ez a változás, hanem a teljes társadalmi rendszer átépül az információs társadalom logikája alapján. Ennek pedig mi is szerves része vagyunk.

Az Európai Unió célja, az információs társadalommá válás. A társadalomnak lehetőséget kell adni a globális átalakuláshoz, mivel így erőteljesebben szolgálhatja Európa versenyképességének növelését.

Az internet használata iránt az elmúlt pár évben egyre nagyobb számú felhasználó érdeklődik. Elterjedése számos országban elérte a telítődés állapotát. Az internethez való hozzáférés egyre könnyebb és olcsóbb, ezért már elvárassá vált az internet, a mobil eszköz vagy számítógép használata, és az elmúlt években kialakul a virtuális identitás fogalma.

Jelen tanulmányban azt vizsgáljuk, hogy ez a virtuális identitás miként fogja befolyásolni a mindennapi valós identitásunkat.

2. Az információs társadalom fogalma

Mára az információs társadalom fogalma rendkívül elterjedté vált, így előszeretettel nyúlnak hozzá nap mint nap. Naponta hallunk erről a fogalomról, szinte már unalmas, amikor újra előveszik és beszélnek róla. A naponta észlelhető technológiai forradalom újabb és újabb felfedezései a médiának köszönhetően igen hamar megismerhetővé válik. Így az információs társadalom fogalmát egyre inkább a technológiához kötik. Honnan is ered ez a fogalom? Az „információs társadalom” mint szó szerkezet a japán társadalomtudományban jelent meg először a '60-as években.

1961-ben Kisho Kurokawa (építész) és Tadao Umesao (történész) beszélgetése során születik meg a szó szerkezet japán változata (johoka shakai) (Karnelics, 2007). Később 1964-ben egy japán tanulmányban is megjelenik az információs társadalom fogalma.

A XXI. század második felében végbemenő társadalmi átalakulás gyűjtő fogalmává válik az „információs társadalom” fogalom.

Mivel magas absztrakciós szintű fogalomról van szó, az idők folyamán számos meghatározása született. A definíciók olyan feltételezésekre épülnek, hogy az élet mely területein jelentősek a változások. Megemlítünk néhányat:

„Új típusú társadalom amelynek átalakulása és fejlődése mögött az információs (és nem az anyagi) javak termelése a hajtóerő [] (és amely ezzel) az emberi intellektuális kreativitást virágoztatja fel.” (Yoneki Masuda)

„Olyan társadalom, amelyben [] az információt gazdasági erőforrásként használják, a közösség jobban kihasználja azt, s mindezek mögé kifejlődik egy olyan iparág, amely a szükséges információkat állítja elő...” (Nick Moore)

„Olyan társadalom, amely a társadalmi kontroll, valamint az innováció és a változás kezelése érdekében a tudás körül szervezi magát...” (Daniel Bell)

Saját megfogalmazásunk szerint **az információs társadalom egy új fejlettségi szintje a társadalomnak, az információ és tudásszektor dominánssá válása révén.** Az információnak napjainkban már nincsenek határai, így globálisnak tekinthető. A XXI. században a fejlett országok fokozatosan belépnek az információs társadalomba és ez jelentősen befolyásolja majd a jövőt.

Az információs társadalom legjobb ismérvei (Gubán & mások, 2012):

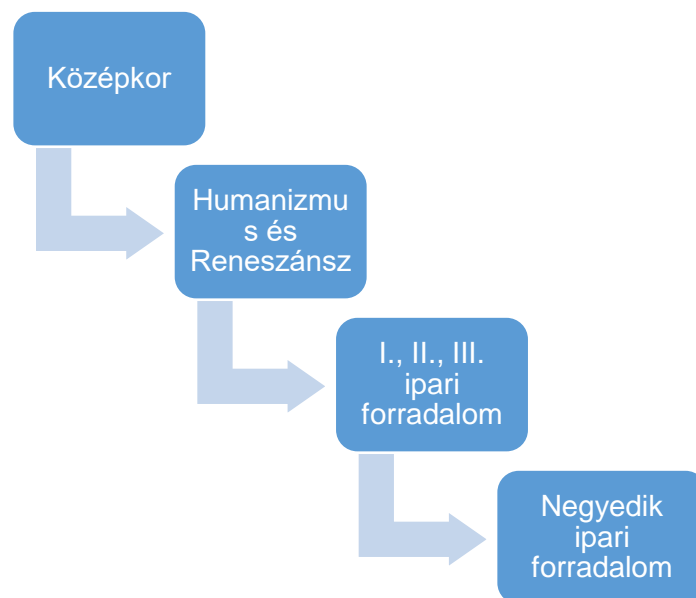
- a felhasználható tudás felezési ideje jelentős mértékben csökken
- az információ, a kutatás, a fejlesztés önálló értékévé válik
- a társadalom középpontjában az információ megszerző és feldolgozó technológia áll
- az információ hatalmi tényezővé válik

3. Virtuális identitás

Az identitás kialakítása a szocializáció folyamat társadalmi terméke. Az identitás fogalma a pszichológiai lexikonban azonosságot jelent. A Magyar Virtuális Enciklopédia szerint az identitás: „azonosságtudat; annak tudatosítása, hogy »ki és mi vagyok«, sőt először is, hogy »én-én vagyok.«”

Ezekből azt következtethetjük, hogy az identitás önmagunk meghatározását jelenti. Az identitásunkat a tapasztalataink felhasználásával alkotjuk meg.

Az európai társadalom fejlődését a középkort követően a humanizmus és reneszánsz határozta meg. Ebben az időszakban az egyén szabadságjogokkal felruházott individummá vált. Az ipari forradalom szintén átalakította az egyén identitását, elindítva az urbanizációt is.

1. ábra: Az értékrend- és identitásátalakulásának főbb állomásai

Nagy identitás változás a XX. század első és második fele között figyelhető meg. Ennek fő oka a fogyasztói társadalom kialakulása, amely a XXI. század elejére túlfogyasztási válságot eredményezett. (Szabó, 2004)

Napjainkban az egyén a divat és a tömeg kommunikációs hatások következtében egyre kevésbé dönt saját elhatározása szerint, hanem egyre gyakrabban befolyásolás következtében. (Gubán & mások, 2003, Kovács & mások, 2007)

A kutatók szerint a negyedik ipari forradalom napjait éljük. Ennek alapja az Internet of Things (a dolgok internete), ami folyamatos adatgyűjtés és elemzés következtében megváltoztatja, hatékonyá teszi életünk számos területét. Az Internet of Things a robotok és gépek olyan rendszerét jelenti, amit szenzorok és programok kapcsolnak össze, ezek képesek adatgyűjtésre és adatcserére is. Az összekapcsolás megvalósítható például IP címek segítségével. Életünk egyik legfontosabb kihívása sok szerepváltás között is megtartani egyéniségünket és megfelelni a társadalmi elvárásoknak. (Gubán & Hua Nam, 2014, Cselényi & mások, 2005)

Az Internet és a számítástechnikai eszközök valamint technikák segítségével ma már ott lehetünk, ahol éppen szeretnénk, anélkül, hogy fizikailag is jelen lennénk. Ezt nevezzük virtuális valóságnak. Betekinthetünk más országok és városok világába, könyvtárakba, múzeumokba vagy éppen virtuális szobában jogi szolgáltatásban részesülhetünk.

A virtuális világban alapvető probléma az, hogy más is felveheti saját személyiségünket anélkül, hogy esetleg mi tudnánk róla. Ezenkívül, nem mindig szükséges a saját valós személyiségünk megadása, ezért az emberek gyakran nevezik anónimus-nak el magukat.

2. ábra: A dolgok internete – IP konvergencia (Forrás: Vermesan O., Friess P. (2013) *Internet of Things – Converging Technologies for SMART Environments and Integrated Ecosystems*, River Publisher, pp. 13)

Feltesszük a kérdést: miként változik a virtuális identitásunk a valóshoz képest? Ennek szabályozására vannak-e kihívásai a jognak? Mi a különbség vagy azonosság a virtuális és a valós identitásunk között? Szükség van-e a virtuális identitásra?

Úgy gondoljuk, hogy virtuális identitásunk szinte létfontosságúvá válhat. Szinte lehetetlen lesz majd ezt kikerülni vagy figyelmen kívül hagyni. A virtuális identitás elszakítható a tulajdonosától, ami számos problémát vet fel. (Gubán, 2011)

Kezdetben, amikor a számítógépek csak a laboratóriumokban voltak fellelhetők, senki sem gondolta, hogy onnan majd valaha kikerülnek. Az internetről is azt feltételezték, hogy nem fog

elterjedni, de ma már nagyban befolyásolja mindennapi életünket. Az Internet of Things rendszer elterjedése radikálisan megváltoztatja életünket. A kávéfőző lefőzi a kávé mire felébredünk, a vezetónélküli autó elvisz munkahelyünkre, majd mikor hazajövünk az algoritmus „megrendeli” azt a sorozatot a televízióban, amelyet éppen nézni szeretnénk.

A virtuális valóságban kipróbálhatunk olyan dolgokat is, amelyeket a valóságban nem mernénk megtenni. Így például, egy szerencsejáték során egy a valós életben jónak azonosított vagy mondott személy, egy megbízhatatlan vagy rossz szándékú virtuális identitást ölt magára. A valós életbeli identitással szemben, a virtuális identitás átalakítható, megváltoztatható, így a személy több szerepben is kipróbálhatja magát. Ennek előnyei is lehet, ugyanis segíthet a pontosabb, valós identitás kialakításában. A mindennapi életben sokan próbálnak megfelelni a társadalom által előírt normáknak, míg a virtuális világban felöltve a „személytelenséget” számos kívánságot kipróbálhatnak az erre kíváncsi személyek. Sokan az interneten azok lehetnek, akik szeretnének lenni a valóságban.

A virtuális világban való jelenlét lehetővé teszi akár a több párhuzamos kommunikációs térben történő interakciót és így megtörténik a személyes, a csoportos és a „tömegkommunikáció összeolvadása” (Bányai & Novák, 2011).

Mi történik, ha a virtuális valóságban két virtuális személy konfliktusba kerül? A jelenlegi jogszabályok csak a természetes és jogi személyekre terjednek ki, így a virtuális térben történeteket nem szabályozzák. Ez egy újabb kihívás lesz, hogy a virtuális világban történetek megfelelőképpen szabályozva legyenek. Ekkor felelősségre vonható esetleg az a személy, aki a virtuális világba burkolózva tevékenykedett.

Úgy gondoljuk, hogy különbség lehet a valós és a virtuális identitások között, de ez nem azt eredményezi, hogy két identitásunk van. A virtuális identitásunk a személyiségünk azon része, amelyet esetleg nem vállalunk fel a társadalomban, viszont hozzájárul önmagunk megismeréséhez. Így a virtuális személyiségünk és a valós személyiségünk együttesen alkotják az identitásunkat. A virtuális világban kapott tapasztalatokat és lehetőségeket fontos az identitásunk jó irányba való fejlődésére felhasználni. Elmondhatjuk, hogy szükség van virtuális identitásra, a technológia segítségével pedig minél többet megtapasztalhatunk és ez hozzásegítsen énünk minél jobb megismeréséhez.

4. Következtetések

A fontosabb információs és kommunikációs technológiák az elmúlt években rohamos fejlődésnek indultak és elterjedtek a világ minden pontján. Mára már nem meglepő, hogy a Google balonokból „szórja” az internetet a sivatagba is és pár dollárért széles sávon lehet internetezni vagy éppen beszélni. Az információs társadalomba élve, az internet elterjedése megváltoztatja a mindennapi életvitelünket. Lehetővé válik a virtuális világba való betekintés és jelenlét. Így jön létre virtuális identitásunk, amely elválhat a valós identitásunktól, viszont nem beszélhetünk egy személy esetén két identitásról.

A virtuális valamint a valós világban tapasztaltak alapján jön létre a saját személyiségünk vagy identitásunk. A virtuális valóság elterjedése maga után vonja ennek jogi szabályozásait, hogy senki el ne követhessen majd olyat, amiért nem vonható felelősségre. Pár éven belül az Internet of Things a mindennapi életünk részévé válik.

Felhasznált szakirodalom

1. Avornicului M. (2012) Integrált vállalatirányítási információs rendszerek, Ábel Kiadó, Kolozsvár
2. Bányai E., Novák P. (2011) Online üzlet és marketing, Akadémiai Kiadó
3. Barabási A. L. (2010) Villanások MKK, Budapest
4. Cselényi J., Illés B., Kovács Gy., Bálint R. (2005) Network of North-East Hungarian Logistical Centres and Logistical Clusters, Logistics and Supply Chain Management in a Globalizing World, Proceedings of the 3rd International Logistics and Supply Chain Congress, November 2005. Istanbul, p. 605–610
5. Gere C. (2004) Digital Culture Reaction Books, London
6. Gubán Á., Gubán M., Hua Nam S. (2012) Információ, adat, intelligencia, Saldo Kiadó, Budapest
7. Gubán M., Cselényi J., Vadász D. (2003) Comparing method of mathematical programming and heuristic method to establish delayed assembly plants oriented by logistics and examination of these methods, Miskolc University Publisher, p. 587–594.
8. Gubán M. (2011) Non-linear programming model and solution method of ordering controlled virtual assembly plants, Krasnoyarsk State Agricultural University, p. 49–58.
9. Gubán M., Hua Nam S. (2014) Szolgáltatási fluidumáramlás matematikai modellezése, Prosperitas 2:(1) p. 61–75.
10. Karbanics L. Z. (2007) Az információs társadalom történetisége. Információs társadalom, VII. évfolyam, 3. sz. , p. 47–69
11. Kovács Gy., Cselényi J., Somogyvári Zs. (2007) Mikroregionális virtuális logisztikai hálózat kialakításának módszere, koncepciója, OGÉT 2007. - XV. Nemzetközi Gépész Találkozó, 2007. június, Kolozsvár, Konferencia-kiadvány, p. 216–221.
12. Szabó M. (2004) Globalizáció regionalizmus, civil társadalom, Századvég, Budapest, p. 84–97.
13. Vermesan O., Friess P. (2013) Internet of Things – Converging Technologies for Smart Environments and Integrated Ecosystems, River Publisher, Aalborg

